

Baltijas Semkopis.

Matkša:

Par gadu 2 r., par 1/2 gadu 1 r. 10 l., par 3 mehn. 60 l.; ar peesūstīšanu: a) par pastu: 2 r. 60 l., 1 r. 40 l., 90 l.; b) Jelgawā: par gadu 2 r. 80 l.

Sludinājumi

matkša 5 kap. f. par rindinu.

2. gada-gājums.

Atstallešana:

Jelgawā: „Balt. Semkop.“ redakcijā, Katoku eelā № 2 (iehta); Rihgā: Leelā Kaleju-eelā № 4, pee Rapteima l. un Lušawa un Bušča l. l. grahmatu-bodēs; Zitur: Pee mahžitajem, skolotajem, pag. mežateem, strih-wereem u. un wišās grahmatu-bodēs.

№ 42.

Jelgawā, peektdeenā, 22. oktobri.

1876.

Rahditajs. Laukfaimneeziba: Mehslu ņagahdaščana preešč dahrja. — Pahr bišču-fopščanu un winas ņwaru preešč semkopibas. — Pret uguns-ņahdi. — Rā angļu-ņoki ņemā iņfargajami, ka ņaki toš nenograušč. — Pahr ņtaķem (kuhtihm) un lopu-aptopščanu ņtaķdōš. — Wišpahriga daļa: Pamahžičšana, tā pus-mirušķus žilwekus war atbšhinat. — Dšintenes miħlestiba. — Sinas. — Atbilde. — Sludinājumi.

Laukfaimneeziba.

Mehslu ņagahdaščana preešč dahrja.

Daudž ņaimneeku mehslu ņahbu waigu rahdit, kad ņaimneezes preešč dahrja mehslus pagehr, bet tomehr beš kreetnas mehslōščanas newar no dahrja ne kaħdu labu rašču gaidit.

Ne kaš no jauna, bet gan pee muħsu ņemkopjeem ir maš komposta ņagatawoščana eewehrota, kaš ne ween preešč laukeem un pławahm, bet ari preešč dahrja mehslōščanas toti der; ihpašči, kur ņtaķu jeb zitu mehslu maš.

Zaur mehslōščanu ar labu kompostu war pat dahrjōš, kur wah-jaķa ņeme, daudž jauķakus ņahdu-angļuš eeguht, ne kà taš ar ņtipraķu mehslōščanu buhtu panahķams. Tur kļahķt wehl taš labums, ka komposts ir tee lehtakee mehslu, kurus beš naudas, tikai ar maš puħlineem war ņagatawot, jo wiši weeli, ko preešč tam wajaga, war gan driħš no dahrja paščā pilnigā wairuma eeguht, kà: neņahles, ņahdu atleeķas, lapas, ņaknes, ņtrungas, welenas, un kad ar to wehl nepeetiktu, war ari: dubķus, ņašlauķas; ar weenu warħdu ņakot, war preešč tam wišu bruħķet, kaš tikai pee roķas un par ņemi pahrwehrščahs.

Šchiš ņawahķtas weelas top kaħrtahm ņtarp labaku ņemi ņaliktas un tad wehl par peedewahm war tščupai, pelnus, kuķnas atleeķas, gipju u. jeb ari druķtu ņtaķu-mehslus peelikt.

Tščupu wajaga wairak reiņes gadā iņmaĩt un kad eepehķams, ar ņtrutahm, jeb kad taš naw, mašakais ar uhdeni apleet.

Uš taħdu wiħši dabu jau ihķakā laiķa itin labu un derigu kompostu, kaš gan driħš preešč wiķeem muħsu dahrju ņahdeem ir tee derigakee mehslu.

Kad nu preešč komposta ņagatawoščanaħs arweenu jo leelakš laiķa gabals wajadģiģs, tad gan buhtu derigi, ka diwi komposta tščupaš ņamestu; no kurahm weenu war bruħķet, ta otra atķal tam briħščahm war preešč ņagatawoščanaħs palikt.

Padoms, ka kompostu tščupahm labi ilģi jaštahw, naw nebuht traħpits; gadu weģs komposts ir jau pilnigi preešč mehslōščanas deriģs.

(Jo plaščakš apraģstis atrodahģs „Balt. Semk.“ 12 Nr. 91 lap. „Pahrw pławu laboščanu.“)

Pahr bišču-fopščanu un winas ņwaru preešč semkopibas.

(Stat. № 41. Beigums.)

Bišču noluhķš dabas nama-tureščanā naw ne kaħdā wiħģē tif ween medus-eeķraħščana, bet ari ņeedu apaugķoščana, tā ka tapehģ wajadģetu bites koķt, kad taħs ari ne kaħdu medu ne-ĩsdotu. Slawenais dabas-pehtitajs, Dr. Mũllers, ņaka, ka no wiķeem iņsekteem (kuķaineem) medus-bite muħsu ņwarigakā puķu-apaugķotaja iraid. — Zau dabas-ņinatajs Gleditšč ņawā grahmatā („Betrachtung des Bienenstandes in der Mark Brandenburg,“ Riga und Mitau 1769) norahķda uš bišču ņwarigumu preešč puķu-apaugķoščanas, kaš noteekot zaur to, ka taħs apaugķodamos puķu-putekķus (piħščķus) pee mitrahm apaugķoščanas-reerehm (Wefruchtungsröhren) iņlaišč un nolihģšina un peemin ihpašči praštoš dahrju-ķirbiščķus (ķirbiščķus), no kureem eķot tif pat ņinams, kà no gurķeem un melonehm, ka puķu-putekķi iģ wiħriščķu puķeem beš bišču un zitu kuķaiņu peepalihģšibas newarot ņeewiščķu puķēš tapt pahrstahģdinati.

Miķeetu par daudž taķtu, kad mehģ wehl plaščakā pahrw taħm briħniščķiģahm mainu-atneģibahm ņtarp daščahm puķeem un teem ņchiģģ puķēš apaugķodameem iņsekteem (kuķaineem) runatu. Raħdi eewehrojami peemehri lai tē galā to ihķaki iņķlaidro.

Darwin's (ņlawens dabas-pehtitajs) eedabuģa no 100 baķtu aħboliniu zereem (kuħmeem), kuri no bitehm bij apleħķti, 2290 auģseliģu graudu, kameħr 20 ziti zeri, no kureem bites tika attureķtas, it ne weena auģseliģa grauda nenefa. — Pee ņarkana aħbolina tika taš patš nomanitģ, 100 zeri, kurus bites bij apleħķuščas, iģdewa 2700 auģseliģu ņeħķķu-graudu, tif pat daudž no bitehm apģargati zeri ne-ĩsdewa ne weena grauda.

Wood's (ari paģiģstams dabas-ņinatajs) ņino, ka uš ņchatames ņalahm, no ņaum-ņehlandes pret riħteem, kur Ćiropas angļu-ķoki un kuħmi tikuģķi ņahģditi, ņķee brangi anguģķi, bet aiģ wiķeem baģatigeem ņeedeem, tee ne-ēķot gadeem ne kaħdus angļuš neģuģķi. Bet kad wiņšč patš ņķeeem kolonisteeem (eebuħweeķeem) daščas bišču-ņaimes bij pee-ģuhtijģš, tad jau nahģoščā gadā winam taš preešč biģģš, dširdet, ka labakee augķi tikuģķi maniti.

Raħdā apģabalā, ne taķtu no Wiħnes piģķeķtas, teek toti daudž griķu auģģinatģš. Aģraķi nahģa iģ Ungariģas iģ gadus daudž biteneeku un tē pa ņeedu-laiķu iģliķa ņawas bišču-ņaimes. Wiņi maķķaja ņemneķeem ņinamu nauģu par to, ka tee wiķeem tur atwehģleģa ruħmeģ eekemt. Daščķus gadus wehķaki ņķee biteneeki wairģ ne-atnahģa ar ņawahm bitehm ņķini weetā. Bet ņķa apģabala ņemneeki ir ņķos biteneekuģš luģģuģķi, lai tee pa griķu-ņeedu laiķu atķal pee wiķeem nonahķot ar ņawahm bišču-ņaimehm, wiņi ari griģeģa ņķeeem biteneķeem to atliħģģinat, kaš teem pee atnahģķanaģš un uģtureščanaģš wiņu apģabalā maķķatu, jo wiņi bij atraduģķi, ka griķi no ta laiķa, kameħr bites toģ wairģ ne-apehģģa, toti wahģi grauduģģš peenehmusķeeģš.

Wifas fchih's preekschimes taifui aifrahda uf to, fa bifchu-kopfchana ir eenefiga un fwariga uf wifadu wihsi ari preeksch femkopibas, un fa tilai wehrigs prahts to ifmana un to luhko par labu ifleetat. Raut ari muhsu biteneeki no wifa ta, kas te fchodeen rakstits, pareisi pahrleezinatos, un tur, fur wajadfigs, ari fawu redjes-aploku paplafchinatu.

Weens no teem apbrihnojamafeem, derigafeem kuftonifcheem ir un paleef medus-bite. Sau wiswezakos laifos zilweki ar fawadu wehribu uf winas noraudfijufchees un pat bihbele muhs atgahdina uf winas brangeem ifdewumeem. Matris gan finahs to biblifku ifteizeenu, zaur fo apfolitahs femes augliba top apfihmeta, protat: fa tur medus un peens pluhdis.

Bij glufchi dabigi, fa zilweki, tif lihds wini medu un wafku par derigu atfina, raudfija kahdu daku no mefchu-bifchu fakrahjumeem preeksch fewis atnemt. Lai gan eefahkuma fchahda darbofchanahs ar leeleem gruhumeem, ja pat ar breefmibahm bij faifitita, tad tomehr no tam ne-atfahjahs. Lai no bitehm uf preekschu aifweenu jo wairaf waretu fawahkt, tad peespeedahs, tahs lihds ar ziteem derigeem mahjas-lopeem, uf preekschu wairaf peefopt. Zif tahlu no wezahm tantahm Romneeki te nahtufchi, to redsam ij Wirgila mahzibas dsejas par femkopibu.

Schih's grahmata's zetorta un beidsama nodata fahsta pahr bifchu-kopfchana. Wezahm tantahm, ka lehti domajams, nebij ne kahdas flaidras apkeribas no bifchu dabas, wismafaki no fahrtigas bifchu-kopfchanas, un tafchu Wirgils ufwed fawa grahmata pateefigus un derigus nolikumus preeksch kreetnas apeefchanahs ar bitehm. Schi grahmata mums flaidri deefgan peerahda, fa jau tad bifchu-kopfchana par tahdu pafchu laufkaimneezibas waj mahkflas leetifku daku tapufe eefkatita, ka femkopiba, lopu- un foku-audfinafchana un kopfchana, no kam minetahs grahmata's trihs pirmahs nodakas runa.

Na tad nu tagad ar bifchu-kopfchana fahw? Gan maf tahdu femkopju atrodahs, kas nebuhtu ari bifchu-mihkotaji, jo gan drihs beeschi ween uf laukeem bifchu-stropinus redsam. Bet ja waija pehz bifchu flahfchanos un ifdewumeem, tad gan drihs weenumehr weenu un to pafchu atbildi dabu: „Bites wairs negrib ta ka agrafi ifdotees.“ Un teefcham ari iffkatahs itin behdigi. Nur agrafi fimteem bites atradahs, tur tagad beeschi ween gan drihs ne maf wairs to nam, jeb taf tilai loti maf. Daudf kauschu fchahdai atpakaf-eeefchanai leef to par wainu, fa maf laimes efot; zaur wahrdeem ween reti kausjahs no ka labaka pahrleezinatees; tilai kreetni padfihdinata bifchu-faimneezibas metode eefpehj wineem azis atdarit — un netizigais tad top tizigs.

Weidsot wehl atgahdinajotees uf bifchu-kopfchana un winas fwaru preeksch femkopibas, ka ari uf bifchu-kopfchanas eenahkumu, mums uf wifu wihsi jaruhpejahs par bifchu-kopfchanas peenahzigu zilafchana. Muhsu bifchu-kopfchanas beedribahm te ir ta pirma un leelaka darbofchanahs. Mums ir wehl pret daudfeem tahdeem biteneekeem jazihnahs, kas ar meefu un dwehfeli wehl pa wezam turahs un negrib ne fa no prahtigakas metodes finat. Bites dabai atfahkt, ir wini fakams-wahrds. Ta ir muhsu tehws un weztehws darijis, ta darifim ari meh's. Ar tahdeem biteneekeem finams ne fo newar eefahkt; tahdi brauz apzeetinati pa fawu zefu! Prahtigi biteneeki gan daudf ifmehginahs un panahfs, — teem tapehz ari taps winu darbs fawa laika bagatigi atmafjats.

Raudeneels.

Pret ugunsfahdi.

Reti atrodam mahjas ar dakftinu jumteem. Sumti ir wiswairaf waj nu no falmeem, waj fchkindekeem, waj ari wehl no lubahm. Zif nedrofschi ir tahdi jumti pret ugunsbreefmahm, to jau daschs lafitajs buhs nomanijis. Ta pat ari to jau gan finafim, zif ahrti no tahdahm degdamahm ehfahm uguns uf zitahm tahdam pafchahm pahreet, ihpafchi wehja waj karftas wafaras laika.

Kad faut fur ugunsfahde ifzehlfuehs, tad gan mehds no wifahm pufehm kauschu fafreet kopu un trofknj zelt, bet ar palihdsibu ne-eet ne ka uf preekschu. Rapehz? Tapehz fa to preeksch dsefchanas waja-dfigo eerotfchu truhft. Schahdu eerotfchu newar ne kad par daudf buht. Ar fpaneem, zirweem, ketscheem uu redelehm naw wis wehl deefgan, ka tas jau beeschi redjets. Tee fpani uhdena, fo meh's, aif karstuma atfstatu fahwedami, uguni eeefjam, gan loti maf leefmas apdsefch. Ar uhdens-fpaneem war tif tad leefmas dsefht, kad tahs pat laban ifzetahs, jeb tif degdamos foka-gabalus aplaiftit. Spani wiswairaf tilai preeksch tam der, uhdeni fahda leela traifka fawest kopu; pee dsefchanas alafch un wisderigati jaleeta ugunsdsefcheju fprize, kas katram prahtigam faimneekam, waj pa diwi, trim zc. kopu buhtu fawas mahjas ja-apgahda.

Schinis laifos gan waretu no muhsu laufkaimneekeem gaidit, fa lai tee fawu garigu mantu ziladami, ari par fawu laizigu mantu gahdatu. Warbuht, fa daschi labi faimneeki doma, fa wini tad naudu un mantu peetaupa, kad tee fawas mahjas ne-apgahda dsefchanas-fprizes; bet fchi naw ne kahda peetaupifchana, kad naw pagahdati eerotfchi pret tahdu nestundinu, kas wifu mantu draude apriht. Dfird beeschi fchur un tur par ugunsfahdehm, bet tilai reti pahr to, fa ar dsefchana ir peeckahjigi gahjis, fa wajadfigee eerotfchi pee tam bijufchi. Tafchu zerefim, fa uf preekschu muhsu laufkaimneeki ari fchai fina wairaf gahdahs par fawu labumu.

Merimicha.

Na augtu-foki feema iffargajami, fa faki tos nenograufch.

Kamehr laufi un pfawas fakeem pilnigu pahrtifu atniet, tamehr ir ari koleem no wineem meers. Bet kad fneega dehis laufus un pfawas apsefdis un faki pat zaur fneega nolafifchana newar wajadfigo ufturn dabut, tad wini no bada dsihti, jaunus kozinus apgraufch un daudfretif zaur to nepeezeeefchamu fchahdi padara. Lai fcho besgodigu foka graufeju no tahdeem nepareifeem nifeem waretu atturet, buhs gan katram foku mihkotajam patihkami, ar kahdu itin praftu — bet preeksch fchi noluhka derigu un lehti eegahdajamu — lihdsekli eepafihtees. Tas fahstahw ij maifijuma no:

„Krahfnes fodrejeem, zilweki iffahrnijumeem un druftu fchaujama pulwera, ar turu foks, no femes 1 1/2 lihds 2 pehdas augfti, ja-apfmehret.“

Schi fmechre fokam it nebuht nefahde, bet fur preti fakus no koleem wisnotaf atdsen.

Kad ari foki no fakeem buhtu nograufsti, ir loti nepareifi, eewainotas weetas ar potwafku jeb piki apfmehret; abi weeli peeferahs pa daudf zeeti pee foka un zaur to jaunas mifas usaugfchamu aiftawe. Tas wifu weentahrfchigakais un preeksch fchi noluhka derigakais lihdsekli ir maifijums no mahleem un gowu iffahrnijumeem. No fchih's fmechres ir labi beesfa fahrta uf eewainoto weetu ja-usleef un ar wezu lupatu waj mafchu zeeti ja-afpeen.

Apafsch fchi apfehuma — kas fulas notezeefchamu aiftur — drihs jauna mifa usaugfch un foks it ne buht augfchana netaps fawets.

A. Mather's.

Bahr ftalleem (kufthim) un lopu-apkopschana ftallös.

Sam jau kahdahm reifahm pahr to runajufchi, fa mums, ja ar fawu lopu-turefchana un kopfchana gribam uf preekschu tift, pahr wifahm leetahm ari jagahda par fahrtigaku ftalka-eetaifi un apkopschann. Mums fchai fina wehl daudf wajaga ruhpetees un eewehrot, fo pat daschs labs ufzihfigs femkopis lihds fchim tilai weenaldfigi ufluhfojis.

Uf stakka-afkopschannu noluhkojotees te newar ne kad pa daudf tapt gahdats, un katrs solitis, to mehš fawai mahjlopu kopschana par labu uf preekschu spered, tiks mums zaur teem bagatigi atmakfats.

Stakka-afkopschannu noluhkojotees uf stakka-afkopschannu, wispirnis par to jagahda, ka stakki ir deefgan ruhmiigi un dod wjadsetu pawehmi un fiktumu, tas ir faprotamis; wismasal tam wjadsetu faprotamam buht, jo tas ir stakka-afkopschannas pirmas pamata-likums.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Peenahziga stakku wehdinafchana ir ari koti wjadfiga pee lopu weselebas uftureschannas. Zaur tuwi apakfch jumta-balleem eestrahdateem gaisa-wilzejeem, kas pehz wjadfibas ari aistaisami, war schahdu wehdinafchann panahft, bes ka lopi pee tam zeestu ais newefeliga gaisa, kas zaur wilfchannu zeltos. Ruhfu laufchaimneeki, kas tagad ar jantru prahtu dodahs uf kreetnaku lopu-tureschannu un kopschannu, jo projam ne-aismirfihš ari par fawu stakku-afkopschannu wairaf ruhpetees; jo wini gan atfihš, zil tuwa sakara stahw stakku laba eetaife ar lopu weselebu un augfchannu. Un ja mehš te tahda wihsu daschu to pahr stakkeem peeminesim, kas israhdisees plafchs un isliktos nepanahfams, wiswairaf maseem laufchaimneekem, tad pahr to naw jabaidahs, bet tif ween ja-eewehro un jamehgina, to ari fawa faimneeziiba, fawa lopu-kopschannu, pehz eefpehjas eewest un pahrlabot, jo par stakku kreetnibu un fahrtibu newar ne kad deefgan gahdat.

Gaismu, kas preeksch lopu dshwes tif koti wjadfiga, war tifai zaur logeem eelaitf; scheem wajaga buht pehz stakka leeluma un ar dubultrahmeem, pa dakai tadeht, lai drahtes-logus waretu peelift, pa dakai ari tadeht, lai glafchu logus waretu pehz patifschannas isnemt. Logeem wajaga 3 pehdas angfti pahr angftako mehflu-kandsi (kopu) stahwet, ta ka wifa gaisma uf lopeem isplatahs; logs no 2 1/2 pehdas angftuma un 2 1/2 pehdas platuma apgaismo pilnigi ruhmi no 12 pehdahm, pehz lam ari preeksch katras zitas ruhmes war aprehkinat,

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

zif logu wajaga. Tifai barokku-stakkeem pa wijam nebuhs logeem buht, waj tifai kahdam masam lodfinam. Stakkeem wajaga ari ta buht buhweteem, ka pusdeenas faule teem neguf wirfu, ari nedrihft tos uf semahm waj mitrahm weetahm zelt un ne par semu uftaifit. Uf stakka-ruhmi noluhkojotees, naw tif ween jagahda, ka lopi teef eewetoti, bet jo stipri jaruhpejahs ari par to, ka pehzaf pawairojees lopu-pulks ari fawu peenahzigo, weseleligo weetu tur atrod. Wehlatas peebuhwes pagehr aifweenu wairaf laifa un naudas, ne ka pirmu jannuhwe. To lai labi eewehrojam.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Sirgu-stakki. Sirgu-stelingam wajaga 5 1/2—6 pehdas platam buht, bet ja 2—4 sirgi kopu pee weenas files un weena stelingu stahw, tad peeteef ar 4—4 1/2 pehdahm platuma preeksch if katra sirga. Stelinga garumam, fili lihdi eerehkinajot, wajaga 10—11 pehdahm buht; gangim aif sirgeem jabuht 5—7 pehdas platam. Stallim jabuht 10—12 pehdas angftam. Preeksch brihwi apfahrt skraididameem kumeteem jarehkina if pehz wini leeluma 32—40 pehdas stakka-ruhmes preeksch katra kumeta. Stakka-durwihm wajaga 7 1/2—8 pehdas angftahm un 4—4 1/2 pehdas platahm buht. Par brugi der wislabaki skunstiga afmina grihda, kas if 2 dakahm grantes, 1 dakas it smalki fadansitu keegetu un 1 dakas dshetu (leschetu) kalku jafagatawo. Silehm wislabaki jabuht no afmina, waj ari, ta tas jannatds laifds it beefchi noteef, ar redelehm kopu if tshuguna taifitahm. Stakkeem wajaga ari ta buht eetaifiteem, ka sirgi ar galwahm waj nu pret rihteem waj seemekeem stahw.

Leellopu-stakki. Stelingam preeksch leelas gowes wajaga 4 1/2, preeksch widejuwas gowes 4, preeksch mafas gowes 3 1/2, preeksch 1—2 gadus weza leellopa — 3 pehdas platam buht; stelingam jabuht, fili no 2 1/2 pehdahm leeluma lihdi eerehkinajot, 10 1/2—11 pehdas garam; gangim aif lopeem wajaga 3—6 pehdas platam buht. Stallim jabuht ari wehl 10—11 pehdas angftam. Silehm jastahw 2 pehdas pahr brugi un redelehm 1 pehdu pahr filehm. Stakka durwis wislabaki jataifa 7 1/2 pehdas angfti un 5—6 1/2 pehdas plati. Preeksch brihwi apfahrt skraididameem tekeem jarehkina 20—24, preeksch 1/2 gadus mezeem leellopeem 30 pehdas stakka-ruhmes if preeksch katra. Siles ir wisderigaki no afmina 16—18 zolles platas un 10—12 zolles dshkas taifamas. Katram lopam wajaga ihpafchu fili. Leellopu-stakki ta buhwejami, ka lopi eefschu ar galwahm pret rihteem waj seemekeem stahw.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Wispahriga data.

Pamahzifchana, ka pusmiruschus*) zilwefus war atdshwinat.

No L. Belmanna.

Preeksch wahrdi.

Tshetri gadus uf gruhdas flimibas-gultas pawadidams, mahzijs atfihft, zil laimigs tas zilwefus, lam Deems pilnigu weselebu preekschlihris. Daut tadeht spehtu leelu pasauli uf kahdu brihtinu aplufinat un wiseem, angfteem un semeem, ushant: „Zilwefi, kopjeet fawu mihku weselebu, to dahrgako mantu pasaulu.“ Kas no gruhdas flimibas lihdi schim brihsham wehl it ne ka nesin, tas schos wahrdus gan mas lits wehra, — bet driht atnahf laifs, fur jaunellis, jaunawa

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

Stakki ir uf wisu wihsu ta eetaifami, ka tanis buhtu derigs patwehrums seema, wehsums un flaidrs gaisf wafara un peenahziga gaisma, pat tad, kad durwis aisdaritas.

jeb wihrs pilnā spēkā uš flimibas zifahm teef steepti, un pehz maf nedefahm, rohſchu waigu weeta, kaulu un ahdu eeraugam. Nu gan ſkreen pee ahrſtehm un labdareem, bet wolti! nahwes dihgliſ, reiſ meefās eeweetojees, ſteidi ſawu ſamaitaſchanas darbu neſchehligi paſtrahdat, pehz ihſa brihſcha, ſakofnis zilweks ir ſalaufis un nobirſt lapā.

Gan uš laukeem, gan pilſehtās atrod zilwekus, kaſ, tā ſafot, ar waru ſawu dſihwibu pa-ihſina. Taiſniba, ka eegriba dſembina kahr-dinaſchanu, un ja tai wehl eeradums peebeedrojahs, tad tā pahrwehſchahs par netikumumu, kaſ gruhti iſdeldejams. Tehws Lutere ſaka: Kaſ dabai preti, taſ Deewam jo wairaf preti un kaſ kahr-dinaſchanahm neſpehji preti turetees, taſ drihſ aifeet boja." Zilweka dabiga meefa praſa ſklaidru dabigu uſturu. Ja par peemehru kaſhds zilweks uhdena weeta weenumehr brandwihnu gribetu dſert, tad taſhds ilgi nedſihwotu; jo brandwihns zilweka meefās gan attihſta ſiltumu, bet tur preti, aiſkawe eelſchigus ſagremofchanas darbus, zaur ko meefa paleef wahja un neſpehziġa, kà to patſ pee leeſeem dſehrajeem eſmu redſejis, kureem rokaſ, it ihpaſchi tuſſchā duhſchā, kà apſaſ lapa trihzeja.

Muhſu meefa, kaſ weenumehr pa teem daſchadeem laika-meteem pahrwehſchahs, ari no daſchadahm flimibahm teef peemekleta. Tā p. pr:

- 1) Sihdami behrni wiſpahrigi ar ſmadſena kaitehm un krampjeem mirſt.
- 2) Behrni, lihdi 7tam gadam atkal ar kaſla kaitehm, krupi, delamo kaiti, drudſi un taſrpeem ſirġſt.
- 3) Behrni, no 7. lihdi 14. g. wiſmaſaf no flimibahm teef aiſnemti.
- 4) Jaunekſi un jaunawaſ, no 14. lihdi 24. g. teef daudſkahrt ar plauſſchnu (plunſſchu) kaitehm, daſchadeem karſoneem un ſmadſenu aiſdegſchanahm peemekleti.
- 5) Pee-auguſchi zilweki, no 24. lihdi 50. g. atkal wiſmaſaf ſirġſt.
- 6) Wezi kaudiſ, no 50. lihdi 60. g. jau ſaude meefas ſpehkuſ un mahga ehdeenu peeklahjiġi wairſ neſagremo.
- 7) Sirmgalwi, pahraf par 60 g. ſaude redſeſchanas, dſirdeſchanas un gara ſpehkuſ. Teem meefa ſawihſt un paleef grumbaina.

Pehz peekta punkta, kurā zilweki no 24 lihdi 50 g. lihdi ſchim wiſmaſaf mira 10 lihdi 15 gadu laika, leela pahrwehſchahs notikuſe. Wiruſchu ruſkōs atrod, ka zilweki, minetā wezumā, it ihpaſchi leelaſ pilſehtās, tagad wiſwairaf mirſt. Kaſ pee tam wainiġſ? Zite ne kaſ, kà zilweki paſchi, kaſ ne-apdomiġi dſihwodami, ſawu meefu un dwehſeli, zaur ſcha laika daſchadeem paſaulē preeſeem ſamaita. Ne reti taſhdi zilweki tad paſchi galu padarahaſ, kà to jau diwi reiſaſ ſawā muhſchā eſmu peedſihwojiſ un ſchē gribu paſtaſhtit.

Pirmo reiſi, no Wezfauleſ uš Baufku braufdamſ, eerangu Muhſaſ upeſ kraſta malā leelu kauſchu pulku, kaſ kaſhdu ſlihkoni zaur walſtiſchanu mehġinaja atdſihwinat. Klahrt peebrauziſ iſkaphu no rateem un walſtitajuſ luhdſu, lai kaſhdu azumirkli apſtaſhjaſh. Tad apjautajoſ, ziſ ilgi ſlihkōſ uhdem biġiſ, uſ ko man atbildeja, warbuht kaſhdu weerendeka ſtundu. Tagad luhdſu, man to atdſihwinatſchanas darbu atwehlet, kaſ ari tuhdaf notika. Nu nelaimiġo ſaktu pehz teem no daktereem iſproweteem atdſihwinatſchanas likumeem — atdſihwinat, taſ man ari pehz wairaf ka ſtundā laika iſdewahſ un, preekfa pilnſ, ka zilweku no nahwes biġu iſglahbiſ, brauzu ſawu zeku taſtaf. Nelaimiġaiſ puifſiſ biġa deenu preekſch tam preekſch ſawa ſaimneekfa wairaf kà 60 rubl. ſ. ſanehmis un Baufkā uſ kahrtim noſpehleiſiſ.

13 gaduſ wehlaſ man gadijaſh gar kaſhdahm mahjam jaht. Peepeſchi man iſſkreen zilweks preti un raudadamſ luhdi, lai neleedſoſ to pawadiſ, jo wina meita eſot noſkahrufeſh un ne weenſ neſimot, ko darit. Gaſju apbehdinatam tehwaſ lihdi, uſkapham uſ wahguſcha behnina un tur eeraudſiġu nedſihwu meitu uſ grihdāſ guſam. To ap-tauſtiġiſ, man ſiſkaſ, it kà wina wehl ſilta buhtu. Ziſ ilgi wina pee wehrbakka biġa karajuſeſh, to ne weenſ neſinaja. Schē nu tā pat atkal, kà toreif pee ſlihkōna, ſawaſ atdſihwinatſchanas prowes ſaklu iſleetat, un pehz pahriſ ſtundahm meita, wiſeem par leelu preeku,

atdſihwojaſh. Meita biġi taſdeht kahrufeſh, ka bruhtganſ wina biġa atſtaſhjiſ un zitu apprezejiſ.

Bet ne it reiſeſ taſhda atdſihwinatſchana iſdodahaſ. Ja uſ ahtru rofu, kà taſ man laimiġi gadijaſh, war notikt, un nelaimiġaiſ wehl naw ar ſchlaku miriſ, tad uſ atdſihwinatſchanu wehl zeribaſ. Iſ katriſ prahtigſ zilweks nu atſiſh, ziſ wajaſdſiġa, ir taſhda atdſihwinatſchanas pamahziſchana; jo daudiſ behrni, kà ari pee-auguſchi, ir beſ laika lapā aiſgahjuſchi, taſdeht ween, ka peederiġi ahtrumā newarejaſ dakteri atſneegſ, un ka paſchi neſinaja, kaſ pee atdſihwinatſchanas jadara. Mahkoſchōſ numurōſ zeen. laſitaji tad nu atradiſh ſchahdaſ pamahziſchanaſ:

- 1) Kad war beſ ſchaubiſchanaſh kaſhdu mironi par pateefi nomiruſchu eekſtatit.
 - 2) Kà war no noſalſchanaſ iſſfargateeſ.
 - 3) Kaſ darams, kad ſaſaluſchus grib atdſihwinat.
 - 4) Kaſ darams, kad zilweki no nahwiġeem twaikeem, waj gaiſa, noſlahpuſchi.
 - 5) Kà pakahrti un noſchnaugti zilweki atdſihwinajami.
 - 6) Kà noſlihkufchi atdſihwinajami.
 - 7) Kaſ pee taſhdeem zilwekeem darams, kuri no ſibena noſperti.
 - 8) Kaſ darams, kad zilweki nogiſtejuſcheeſ:
 - a) ar giſti iſ alminu walſtiſ.
 - b) " " " ſtahdu "
 - c) " " " dſihwneeku "
- (Zurpmat wehl.)

Dſimteneſ mihleſtiba.

Kur zilweks peedſimiſ un ſawaſ preeziġahſ behrnu deenaſ pa ſaſahm birſtalahm, puſkainahm ptawahm un pee burbukodama awotina behrniġa newainibā ſpehledameeſ pawadijiſ, — ta weeta ir winam pahr wiſahm weetahm paſaulē ta dahrgaka un mihkāka, ta ir wina mahteſ klehpiſ, ta ir wina dſimtene. —

Bet preeziġee behrniſaſ-gadi pa-eet drihſ un taſ laiſſ peenahl, kurā wihram jaſahl paſcham par ſewi gahdat un deeniſchu maiſiti pelnit. Dſihweſ uſdewumſ leef daſcham labam no dſimteneſ ſchirteeſ un uſ ſweſchumu doteeſ. Noſkumiſ taſ panem ſawu zela-ſomiau, atwadahaſ no miſheem wezakeem, kuri to ar aſarahm ſwehti un pawada, no draugeem un behrniſaſ beedreem. Tagad wiſch ſajuht pirmo reiſ iſhti, kaſhdaſ ſtipraſ ſaites wina pee dſimteneſ ſaiſta, pirmo reiſ wiſch nomana, ziſ karſta ir dſimteneſ mihleſtiba. Kalnina wiſch wehl reiſ atgreeſchahſ un atſkataſh uſ to weetinu, kura winaſ til mihta un dahrga, tā ſafot, ſirdi ee-auguſe; wina ſirdiſ grib no ſchehluma luſht. Wiſch ſauz wehl reiſ ar ſlumigu balſi un ſlapjahm azim dſimtenei ar Deewu un apnehmahſ to muhſcham mihkā peemina turet. — Sweſchumā aiſgahjiſ, wiſch atrod zitadu dſihwi, zitadiſ kaudiſ, zitadu walodu un eeraſchaſ; wiſ ir winaſ ſweſchſ un ne-eeraſtſ, tā ka wiſch daudiſ reiſ pee ſewiſ nopuhſchahſ: „Tē naw til patihkami, til jauki kà manā mihkā dſimtene!“ Katrā wakāſ brihdi wina domāſ kawejaſh pee ſawejeem dſimtene un ſapnōſ jauki tehli iſ dſimteneſ parahdaſh wina garam. — Ar laiku wiſch eeradinajaſh ar tureneſ dſihwi un eeraſchahm, wiſch ſamanto ſweſchumā draugūſ, pelna til daudiſ, ka war beſ ruhpehm dſihwot un winaſ klahjaſh daudiſ labaki ne kà dſimtene, kur winaſ biġa war buht daſchreiſ truhtumſ jamahzaſh paſiht; bet tomehr ilgoſchanaſh, dſimtenei un ſawejuſ redſet, wairojaſh ar kuru gadu wina ſirdi. Schi ilgoſchanaſh top pehdigi til ſtipra, ka wiſch newar wairſ ſweſchumā rimteeſ, bet ranga, kaut war buht tikai uſ ihſu laizinu, uſ tureeni tiſt, kur mihkodamaſ ſirdiſ uſ winaſ gaida. — So tuwaki wiſch dſimtenei nahſ, jo preeziġaki un ahtraki wina ſirdiſ puſt. Wiſch nejuht ne maſ, ka wina kaſjaſ ir noguruſchaſ, bet ſteidiſahſ jo ahtraki uſ preekſchu. Kaſhdaſ juſmaſ wina ſirdiſ pilda, kad wiſch tehwa mahju no taſhleeſeſ eerauga! Dſimteneſ mihleſtiba

dara wīnu tik laimīgu, ka wīnšch wehletos wīnu pašauli apšampt. Tēhwa mahjai tuwu pēgahjīs, wīnšch eerauga šawūs wezafūs pēe šoga, — tee nepašihst wīnu wairš, jo wīna šeiža ir šwēschumā pahrwēhrtufēhs. Bet tik lihds, ka wīnšch pahr šleekšni ee-eet un tos ar pašihstamu balši šweizina, tad tee šfreen wīnam preti preezigi eēšaufdamees: „Muhšu dehls!“ un špēesch to preeka-afaras ritinadami, pēe šawas kruhts. Labš brihdīs pa-eet, kamehr wīnšch špehji kahdu wahrdu isrunat, jo dšimtenes un wezaku mihleštiba ir wīna širdi dšiti aišgrahbuščas. —

„Tas gaisš, ir zilwekam tas labakais un wēšeligais, kūršch wīnu pašaulē nahšot apšweizinajis.“ Šchos pateefigos wahrduš kahds šlawens ahršts ir išfazijīs. Augti kahdu laiku Indijā dšihwojušchi, paleekot šlimi, tapehš, ka wīni naw šiltahš šemes gaisu eeradušchi. Šalna un leetus, kruša un šneegš, ledus un wehtras ir wīneem šawā šalā wēšeligi, tā pat, kā Šakšemeescheem (Grōnlāndeescheem), kūrī šiltakās šemes dakās panihštot un ilgojotees pēhš šawas šeemēka dšimtenes muhšchigeem šneega-šupeneem, ledus-kalneem un šawa trahna. Ne šen lašijahm laika-raštās, ka kahda bagata jaunēkle Peterburgā šamihlejušehš ar kahdu Šapeeti, kas ar šaweem breescheem bijīs atbrauzis, Peterburdšneekus pa Newas ledu pawišinat un gribejuše wīnu teescham prezet, ja wīnšch apnemtos Peterburgā palift. Bet nopeetnam šeemēka-dehšlam bijuše šawa nabadšiga un aukšta dšimtene mihlaka, ne ka bagata bruhte un Peterburgas gresnumš. Rahtš Šapeets ar bagatahm gata-dahwanahm, kūršch Šweedrijā Gustafa Adolfa laikā bija brune-neeku meistara godu nopelnijīs, bija uš reis no dšimtenes mihleštibas tā pahrneemts tizis, ka wīnšch uš šeemēli atpakaf gahjīs un wīnam patizis pēe šawejeem nabadšigā praštā buhdinā labaki dšihwot, ne ka Štoholmē bagatibā un godā. —

Tirolešchi un Šweizeešchi išeet katru gadu pa šimteem uš žitahm šemehm ar dšeedašchanu, špehlešchanu un žitahm mahššlahm maiši pelnit, bet wīni newar ilgi šwēschumā palift; dšimtenes mihleštiba wēlf wīnuš ar magnetiškū špehku uš dšimteni atpakaf. Man ir gadijees wairaf reišes dširdet, žil juhšmigi, žil šehrigi wīni šawas tehwijās dšeesmas dšeed. Rahtš Tiroleets štaigaja pahri gaduš glušchi panihžis ar šawu šchurmantu jeb leijerkasti pa Rihgas eelahm deedeledamš un panēša pazeetigi rupjus wahrduš un šaimošchanas. Reiš eerandšiju wīnu kauschu šehki, kur biju ar wīnu šenaf eepašinees, itin šautru un preezigu un wīnšch man išteiža, ka nu ešot žaur špehlešchanu tik daudš šadebelejis, ka warot uš šawu dšimteni atpakaf žekot, pēhš kuras wīnšch ešot ar karštahm juhšmahm ilgojees un panēšis tadehš pazeetigi kauschu šaimošchanas.

Arī daudš Latwijās dehšlus liktens špēesch iš dšimtenes uš Šree-wiju un žitahm weetahm aišeet, tadehš arī Latwijās dehli pašihst, kas tas ir: Dšimtenes mihleštiba un ilgošchanahš pēhš dšimtenes.

Retš gan buhš tahds, kūršch waretu šawu dšimteni tā aišmiršt, ka tas wīnu majaki newehletos dšimtenes šemes šlehpī paglabats šapt. Šo juhtigakš zilwekš, jo karštaki wīna širdi kwehlo dšimtenes mihleštiba.

Sinas.

A. Undešes šinas.

Šchinis deenās maššaja:

par mehru rušju (120 mahrz.)	225 šap.
" " meešchu (105 mahrz.)	185 "
" " aušu (75 mahrz.)	110 "
" " kweešchu (128 mahrz.)	400 "
" " balto širnu	250 "
" " peleko širnu	220 "
mužu šilkū	8—9 rub.
širkawu šahls	675 šap.
" rušju mišteem (100 mahrz.)	230 "

par kweešchu mišteem (100 mahrz., I. šortes). 500 šap.
 " podu (20 mahrz.) tabaka 160—180 "
 " " šweešta 500—580 "

B. Naudas-papihru ženas.

I. 5% Šreewu premijas aišleen.	182 rub.
II. 5% " " " " " " " " " "	176 "
Rihgas komerz-bankas akzijas	— "
Rihgas-Dinaburgas dš. žefa akzijas	127 "
Baltijas dš. žefa akzijas	79 "
5% iškripižijas 5. aišleen.	95 "
5% walšts-bankas bišetes, I. išdošch	95 "
Rehwales andeles bankas akzijas	93 "
5% Widšemes šandbrifes, uššafamas.	98 1/4 "
" " " " " " " " " "	— "
4 1/2% Šuršemes šandbrifes, uššafamas.	98 1/4 "
5% " " " " " " " " " "	— "
5% Rihgas-Šelgawas dšelšžefa akzijas	— "

C. Dašchadaš šinas.

Šuršemes un Widšemes jaun-pēenemamee šarewī 1876. g.

Žaur Wišaugštako ušafi waldbidamam šenatam no 29. maja 1876 ir nošazits, ka preešch armijas un šlotes papildinašchanas šchinī gadā pa wīnu Walšti 196,000 jaunu šarewīu jānem. Uš Šuršemi išnahš 1541 jaunēktu, ko gubernas šara-deeņesta komišija šchahdā wihšē išdalijuše:

Aprinki:	Apgabali:	Deena, tad nemš.	Šaraktito jau- neku štais.	Remamo šare- wī štais.
Šelgawas	1. Apg.	4. nowbr.	238	70
	2. "	9. "	349	102
	3. "	1. "	203	60
			Pa wīšam	790 232
Bauškas	1. Apg.	8. nowbr.	299	88
	2. "	1. "	174	50
			Pa wīšam	473 138
Tutuma	1. Apg.	5. nowbr.	351	103
	2. "	1. "	164	47
			Pa wīšam	515 150
Talsu	1. Apg.	8. nowbr.	227	67
	2. "	1. "	214	63
			Pa wīšam	441 130
Kuldigas	1. Apg.	1. nowbr.	408	119
	2. "	11. "	283	83
			Pa wīšam	631 202
Wentšpils	1. Apg.	1. nowbr.	213	55
	2. "	9. "	190	55
			Pa wīšam	403 117
Aišputes	1. Apg.	1. nowbr.	343	100
	2. "	8. "	181	52
			Pa wīšam	524 152
Grobinas	1. Apg.	1. nowbr.	318	93
	2. "	11. "	174	50
			Pa wīšam	492 143
Šaunjelgawas	1. Apg.	1. nowbr.	250	43
	2. "	8. "	317	93
			Pa wīšam	567 166
Šluštēs	1. Apg.	1. nowbr.	189	54
	2. "	8. "	198	57
			Pa wīšam	387 111
			Pa wīšam gubernā	5283 1541

(Šurš. gab. aw.)

No Widsjemes tiks nemti 2447 jauneklū. Šis staitis isdalāhs peh3 aprinķeem tahdā wihsē: Rihgas apr. — 423 (no sķeem pašchaj Rihgai Jakob 182) Walmeeras apr. — 235; Behsu 303; Baltas — 248; Berowas — 235; Tehrpatas — 422; Behrnawas — 213; Wilandes — 251, un Arensburgas apr. — 116. Lofesķhana, zil lihds sķim isfludināts, notiks sķahdās deenās:

Rihgas	apr.	1.	apgabalā (leelahs gilbes namā . . .)	1.	nowbr.
"	"	2.	" (Rihg. Latw. beedr. namā . . .)	15.	"
"	"	3.	"	5.	"
"	"	4.	"	1.	"
Walmeeras	apr.	1.	"	8.	"
Behsu	"	1.	"	15.	"
"	"	2.	"	1.	"
"	"	3.	"	5.	"
"	"	4.	"	10.	"
Baltas	apr.	1.	"	15.	"
"	"	2.	"	11.	"
"	"	3.	"	5.	"
"	"	4.	"	1.	"

Peenemteem kareivveem ir wiswehslakais lihds 25. novemberam japeeteizahs pee šawa aprinka fara-preekšneeka.

Latweeschu draugu beedriba (Vett. lit. Gesellsch.) ir no sķreduše, tik piluigi un sķaidri, zil ween eespehjamš, tahs weetas, kur Kurjeme un Deenwidus-Widsjeme wezōs laikōs bija apdšhwota, ispehtit, un to, kas isdabuts, šawā laikā zaur kahrti zc. kaudis laisi, kas tad preekš muhsu wezlaitu isšināšanas buhs no leela šwara. — Tahs wiswairaf eewehrojamašs weetas bij tobrihd muhsu wezo waldbneeku (Landesherrn) pilis, kuru weetas wehl tagad pa Latweeschu tautas muti tahkat dšihwo un ar šaweem sēmes-apzeetinajumeem gan drihs wišas wehl ir redšamas; tee ir pilskalni, kas lehti pašihstami zaur šaweem pa datai weenfahrtigeem, pa datai daudskahrtigeem apzeetinajumeem zaur grahwjeem, walneem zc. — Loti labi buhtu, kad tahs weetas no leetas-pratejeem tittu apstaiģatās, un lai tas turp maš waretu notikt, tad wajag pa preekšchu it sķaidri sinat, kur wisur tahdi pilskalni atrodahs, — tapeh3 teel zeen. muišas-ihpašneeki, mahžitaji, skolotaji un wiši ziti, kam ween tas eespehjamš, luhgti, sinas pahr sķahdēem pilskalneem peesuhitit Latweeschu draugu beedribas presidentam, mahžitajam Bielenstein kungam — Dobelē. Ari „Baltijas Semtopja“ redakzija labpraht peenems pašinojumus minetā leetā un Bielenstein k. peesuhitihš. — Ja-eesuhita sķahdas sinas:

- 1) Kur atrodahs pilskalni? Kuru muišchu, mahju, leelzēlu, upju zc. tuwumā? Zil tahtu no tuwafahs muiščas, waj no tahs muiščas, kuras robeschās tas atrodahs.
- 2) Kahda ir weetas ihpašchiba, sēmes-apzeetinajums?
- 3) Kahds Latweeschu wahrds ir pilskalnam pašcham, un tad, kā nofauz tuwafahs muiščas, mahjahs, augstas weetas, upes, purwus, lauka-, mešchu- un pšawu-gabalus?
- 4) Kahdas teikšmas atrodahs tautas mutē pahr to weetu?
- 5) Waj ir hafnizas-grahmatās, un zītōs rakstu-krahjumōs wehsturiškas sinas pahr to weetu atrodamas — un kahdas?

Zelgawā 18. oktobērī sķ. g. pirmāis sņeegs sņiga, kas ar leetu no gaisa nonahza un tuhlt pat notrišdams iskuša. Manams wišadā wihsē, ka jau rudens klah, jo jau wairaf nakts un rihtōs šalna bija manama; pa renstelehm un nakti ahrā atstahdōs traukōs, uhdena wiesū, it bees ledus redšams. — Sķē muhsu apgabalā teel daudš weetas labiba ar mašchinehm kulta; bet pa leelakai datai graudi wehl naw aptulki. Meeschi, kas uš laukeem atradahs, noplauti, wini gahja zaur to weetahm bojā, ka ilgaku laiku drehgnis gaisš pastahweja.

Mahziba Zelgawas Latweeschu draudses sķehtdeenās-škola sķogad eesahšees 1. novemberī; japeeteizahs wiswehslaki lihds 28. okto-

beram pee Annas k. skolotaja G. D. Bahra k. Zelgawā. — Jau pagahjuschā numurā norahdijahm kahdā pašinojumā no Dalšeem uš tahkat mahzichanahs-školas derigumu un uš to peenahkumu, kas godigeem meistereem tē ja-ispilda, kad wezati to nokawejušchi aih nesmašanas wāj ne-eespehšanas. Zil daudš wajaga un war par mahzektu labumu gahdat, to beidsamā laikā nomaniju pee kahda sķejeenes godiga kūrpeeta R. — feld k., pahr kura sādshwi ar mahzekteem un sķeekem man warbuht uš preekschu wairaf buhs laikā pašnot. Šhi fatot: no sķa meistera mahzijos, ka katris jauneklis amata-mahzibā gan stahw sem šawa meistera stingras pahrwaldes, bet tam wajaga ari zilwezigi brihwam buht un preeksch šawa meesiga kā gariga labuma pašchdarbigam justees. Tahdā wihsē, kā ari R. k. to pāģehr, mahzekteem ja-apmeklē ne ween sķehtdeenās un zitas tahkat mahzichanahs-školas, bet wineem ir katrs brihwš laizinh ja-isleeta preeksch šawas tahkalas attihstibas zaur derigu grahmātu un laikrakstu lasišanū un zitu mahzibas-weetu apmeklēšanū. Kaut sķahdai labai preekschihmei daudš ziti daritū pakaf, un ja tas tā notiktū, tad gan Zelgawas Latweeschu draudses sķehtdeenās-škola tittu jo stipri eewehrota.

No Bauškas mums peenahš sķahda korespondenzija: Š weenai kauschu sķchirai ir šaws ihpats šwarigals laiks. Pilšoneem šahnu laiks, kurā teem šawas maššanas un zitas darishanas. Zirgo-tajeem un amatneekem tāpat šahnu- un seemas-sķehtlu laiks, kurā tee šawus paradus dšen kopā. Teesahur atkal jaunšgads, kurā tahs šawas rehšimumu-grahmatas sķehds. Semkopjam ir rudens tas wairaf wehrā leekams laiks. Tad wišch Deewa sķehtibu ar weenu roky nem, ar otru atkal dod. Tā fatot: kul, maš, zepj, wahra un ehđ, jeb wed uš pilšehtu un pahrđod, maša šawas noboššanas, apgahda zitas wajadshibas un kad labš rudens, tad atlizina kahdu mašumu preeksch nahkamahm deenahm. Wezōs laikōs semkopji pa leelakai datai mehđja rudeni ari kahšas šwinet, tagad tahs top ari zītōs gada-laikōs noturetās. Šhteni semkopjam ir rudens tas laiks, kur tas raugahs no weena gada gala lihds otram, kurā tas pahrđoma, ko eesahlt, ko atstah, ko darit, ko pamešt. Ari tirdšnezibai un wišai sādshwei ir jaraugahs uš semkopja rudeni. Semkopja rudens ne ween pašchu walštei, bet ari ahršemehm no leela šwara. Tadeht ir teizama leeta, kad peh3 pateeshibas apraksta it weena apgabala pšahwumus. Muhsu apgabalā seemas kweeschu un ahbolina nebija, rudši un seens bija knapi, aušas labas, sirni un kartupefi jo teizami, — tīfai tagad peh3 dejee šahł trunet — bet meeschi un lini bija brangi. Smukee augludahrsi bija pustulšchi. Uhdens truhkuma deht bij lini jawed wairaf werštes tahtu mehrt, pee tam šalauša leetas un ir dašchš sirdshihch aishahja postā. Ar wafareju šawahšchanu gahja par gruhiti, dašcha wahrpina sādshga, tomehr til šlikti negahja, kā dašchš sūhdšahs, ka teem kuhki zaur-augušchi. Muhpigs semkopis grosija šaweem kuhkeem brihšcham weenu, brihšcham otru pusi, wispehdigi zehla toš stahwu, un tas lihdsēja. Weenam otram zaur pahrskatišchanos zita aita nonihka. Bija uslaidis uš wahrpū pilnu meesaju šawus lopiaus, aitas pa daudš ša-ehduschahs, nespehjušchas wairs isgremot. — 6. oktobera wakarā nodega krowa Memelmuišchas Buhzin mahjahm it jauna, sķogad til ustaišita rija lihds ar wīšu sķa rudena bagatibu — wišeem meescheem un lineem. Šahde istaiša lihds 700 rubteem. No kam nguns zehlušehs, naw sinams. — 10. oktobērī isrihtoja ziti sķejeenes Latweeschu Bauškas muišchneeku klubes-šahle weesigu wakarū, pee kam sķejeenes muišchneeki un daudš wirsneeki dalibu nehma. Genahkums Serbeem par labu. Wef tam wehl ir pilšehtā labu teesu preeksch Serbeem šalafijuse un lauzeneeki ari pee šawa draudses-mahžitaja dahwanas eemahka. Mihlestibas darbōs Bauškeneeki nepaleel ziteem pakaf.

Deemeris.

Mhrlawas pagasts ir uš muiščas-kungu pamudināšanū ne tahtu no muiščas jauku ahrsta-muišchu ušbuwejis. Par ahrsti ir Dr. Gilbert k. is Rihgas tizis usajināts, ko tur ari drihs šagaiba.

Rihgā ir šhins deenas dahrsneku = beedriba fastahdijusehs. Beedribas likumi no waldbibas jau apstiprinati.

No Baltijas gubernu krona muishahm ir eenahschanas uf nahfoschu 1877. gadu aprehkinatas uf 715,681 rubl. fudr., tas ir 11 1/2 tuhst. rublu masaf ne ka fhogad. Schi pamafinaschanahs nahf zaur to, ka Widsemē un Zgaunijā krona fainneeki matfahs pehz teem nu jau pabeigteem reguleereschanas isrehkinumeem; pehz scheem isrehkinumeem uf Widsemi ween nahf masaf par 14,985 rubl. f.; tur preti Kursēmē, kur reguleereschana wehl naw pabeigta, ir peelitti flahst 3393 rubl. f.

Bahr Widsemes ewang. lauffkolu pahrraudsišanu noteekot schim brihscham farakstischanahs starp eekschleetu un tautasapgaifsmofchanas ministerijahm. Widsemē lauffkolu pahrraudsibu gribot tā pat ectaifit, kā Kursēmē un Zgaunijā.

No Tehrpatas. Bahr wispahrigeem Zgaunu dseedafchanas = un musikas = fwehtkeem nahfoschā 1877. gadā atrodam eeksch „Esti Postimees“ schahdas sinas: Pee minetu fwehtku isrihtofchanas teef jautri strahdats. Preeksch kahda laika preeksch tam fastahdijahs komiteja, kas to daschadu darbu deht schlihrahs schahdas komifijas: 1) dseedafchanas = un musikas = komifija, 2) korteku = komifija, 3) buhwes = komifija un 4) kafes = komifija. Swehtku = komitejas pirmais darbs bija nospreest, kurā laika fwehtki buhtu noturami, un nospreeda to 15. juniju; bes tam komiteja islaida usafzinafchanas = rakstu pa wifu Zgaunu tautu, lai pee scheem fwehtkeem peedalitos, un tee, kas kā dseedataji un musiflanti gribot peedalitees, lai peeteizotees lihds 2. nowemberam sch. g. Kas tiks dseedats un spehlets, tas jau nospreests un noschu drufafchana jau eefahkta. Swehtki buhs trihs deenas no weetas, un proti, pirmā deenā preeksch pusdeenas sahks ar deewkafpofchana, pehz pusdeenas buhs garigs konzerts; otrā deenā buhs laizigs konzerts un wafarā fwehtku maltite; treschā deenā buhs dseefmu = un musikas karfch. Bes tam wehl teef wifu Zgaunu tautas draugi luhgti, lai tee pee scheem fwehtkeem peedalitos.

Bahr nahfoscheem Zgaunu dseedafchanas = un musikas = fwehtkeem pasinojuschi, pasneegsim ari kahdu drufzinu pahf musikas = fopschana Zgaunijā, kā to eeksch „Rig. Btg.“ atrodam. Pahf musikas = fopschana Zgaunijā eefahka wispirmal skolotajs Dahwids Wirkhauhs ruhpetees. Bai gan winsch wifadi puhlejahs, tad tomehr ar musiku negribeja ihsti weiktees, lihds wina dehts, Dahwids Altis Wirkhauhs, 1857. gadā to leetu sawā rokā nehma. Winam bija ihpafchas dahwanas preeksch musikas un winsch ari drihs labu pulzinu spehletaju sadabuja. Eefahkumā wini spehleja tikai koraku meldinus. Bitus musikas gabalus wini wehlat dabuja no musikas direktora Brennera f., kas preeksch wineem tos ihpafchi fazereja un preeksch wina musikas rihkeem tos eegrosfija. Attal zitus musikas gabalus wini dabuja no musikas = skolotaja Thomfona f. is Nehwales. Pehz kahda laika wini eefehja jau pee kahdas basnizas konzerta peepalihdsset un zaur to eepelnijahs kahdus 300 rubl. f., to wini preeksch kahdas jaundibinajamas nabagu = skolas nodewa. Weens no wina lihdsfpehletajeem nogahja saldatōs un tur palika par kara = musifantu. Tas wineem is Kreewijas atsuhitja kara = musikas gabalus. Tos spehledami wini til tahlu bija eemahzijusehs, ka tee wareja laizigu konzertu isrihtot. Laizigs konzerts wineem til dauds atmēta, ka wini par to naudu wareja few jaunās instrumentes (musikas rihkus) eegahdatees. Pehzat zehlahs musikas = fabeedribas, drihs bija 10 fabeedribas dibinatas, tagad to ir jau 17. Tais gadōs 1874 un 1875 faweenotahs Zgaunu musikas = fabeedribas dewa konzertu Tehrpatas amatneku = beedribas dahrsā un atrada pee flaufitajeem leelu patifschanu.

No Behterburgas. Ne fen sinojahm, ka finanzmanisteram usdots, liff kalt fudraba naudu par 6 milj. rublu. Tagad schi nauda gatawa. Bet — kā schejeenes awifes spreesch — schihs sumas nepee = teekot preeksch Kreewijas wajadfibahm; tadeht finanzmanisteram tizis

attal usdots, lai winsch wehl par tahdu paschu sumu leekot fudraba naudu taifit. — Zgahjuschā gadā walsts = eenemfchanas freetni augufchas: winas bijufchas par 30 milj. rublu leelakas, ne kā budschetā bij aprehkinats. Megaiditi leelas eenemfchanas bijufchas no tulles un akzises; pirmā pret eepreekscheju aprehkinumu eenefufe wairaf ne kā 8 milj., pehdejā — 11 1/2 milj. rublu. No jaunā stempeta = papihra tur preti, no kam leelifkas eenemfchanas gaidija, eenahzis tikai 1/2 milj. rublu wairaf.

Zauna schujama maschine. It kā sawā laika kahds Amerikaneetis awifēs to sinu lasijis, ka kahda nabaga schuweja bada = nahwē nomirufe, un zaur to uf tahm domahm nahzis, maschini isgudrot, ar kurās palihdsibu waretu schuweju lehnu strahdafchana ahtrafu padarit, — tā ne fen ir kahds prafsts atflehgu = kalejs, Berlīnes pilfshetā, eewehrodams, ka leelakai laufchu dafai leelahs schujamahs maschines par dahrgahm un tapehz gruhti eegahdajamas, gluschi masu schujamu maschini isdomajis, kas katram feeweetim preeksch schuhfchanas leeti dex un ihpafchi lehti eegahdajama. Schi maschine wairaf nemalka, ne kā 7 rubl. f. Ja wairaf weenā reisā pehrt, tad dabu par labu dafu wehl lehtafi.

Za nu tadeht schihs maschines pirmais isgudrotajs par zilwezes labdaritaju sawzams, tad jau ari ne masaf Berlīnes atflehgu = kalejam Theodor Stiehr f. nahkafs tas gods, ka winsch tahdu darba = rihku fagatawojis, kas to paschu padara, to leelahs maschines — un kas sawa lehtuma deht ari wehl katrai nabaga kalfonei aifsnedsama. Bet ari paschahm lepnaahm dahmahm japreezajahs par to, zil ahtri, zil rittigi un flaifsti schi masā maschine sawu darbu pasrahda. Ar scho maso rokas = maschini war dascha laba fainneeze wihlejumus un pufainus rakstus pee gresnahm drahnahm, waj behrmu apgehbeem pate ar sawahm rokahm it weegli isfchuht. Ar scho maschini war bes kahdeem gruhtumeem ari dahrsā eet un tur ar to strahdat; jo scho maschini war pee if katra galda weegli peefkrushwet.

Kā ar scho maschini ja = apeetahs un jastrahda, to war pilnigi weena weerendefa stundā eemahzitees; dauds mas maniga roka eefehj duhreemus pehz patifschanas jeb wajadfibas, waj leelatus, waj mafatus, itiu drihs notrahpit, tā ka mahkfligu un labu wihli war isfchuht. Tafschu ne til ween smalkalee feeweefchu audumi teef no schihs maschines labi schuhti, bet ari wifadas fortes wadmahu — un pat ahdu war ar to schuht — un tadeht ir trejadas fortes adatu wajadfigas: smalkas, pus = smalkas un rupjas.

Veidsamā Zalgawas isstahbē ir schi jaunā „Stiehra schujamā maschine“ ar goda = medalu pagodinata. Wina ir tagad dabujama Zalgawā: pee J. Friederichsa f. — Palejas eelā; Rihgā: pee J. W. Grahmana f. — Nikolaja eelā un pee Zieglera un beedr. f. f. — Leelajā Pils = eelā. — Wahzijā schi jaunā maschine ir til pat nabagu istabinā, kā ari bagato pili, mihla draudjene; dsird, ka Wahzijā daschu zeemu skolotaju = gaspafchas par to ruhpejotees, ka wina zeemōs masas fabeedribas zeltōs, lai zaur if nedekas atliffku naudu til dauds waretu sakraht, ka katrai meitenē schi jaunā maschine kā petnas un feeweefchu amata = rihks tiftu rokā.

Rahda Zalgawneeze (W).

Attbilde.

Th. B. Melanojatees, ka Zuhfu til derigos rakstus nu til fastam isleetat, un ka Zums til ilgi ne = esam atbildejuschi. Zums leelahs, ka Zums truhst eemesta, minētā leetā fewi par aifnemtu turet; uf wifu wihst mehš ne Zuhš, nedš ari zitu tahdu gribejahm aifstift, lai gan, kā wehlat pahrelezinajamees, daschs teikums uf tahdahm domahm ir warejis greest. Turpmat eesuhittos rakstus luhstosim jo stingraf zauri.

Sludina jumi.

Zeenijamai publikai daru sinamu,
 ka es sawas lihds shim pastahwofchas dsehreenu pahrdotawas (wih-
 muschus) pawairodamis, esmu
wehl weenu jaunu wihnuusi
 eetaifijis

Zelgawā, pee Annas wahrteem,
Müllera kunga (senaf Goldberga f.) namā Nē 49,
 kuzā pee labas apdeeneschanas un kahrtibas pahrdodu wifadas sortes
 smalku brandwihnu, likeru un spirtu, dasch' daschadus labus wihnus
 un porteru, tā kà ari seltera- un soda-uhdenus un limonades is sawa
 pascha fabrika.

Kahrlis Siller's,
 destilauts.

Maskawas tehjas-pahrdotawa,
J. Malmberg un beedr., Rihgā,
 Kauf-eelā Nē 18, Rebinina namā.

No jaunakā laikā plautas ihstahs karawann tehjas peedah-
 wajam tā labatahs sortes:

- Tschen-mi-joni** 1 rubl. 60 kap. f. mahrzina
- Sun-lau-tsho** 2 " " " "
- Rose Imperial** 2 " 50 " " "
- Daschadu familijas tehju** 1 r. 20 f. un 1 r. 40 f. f m.

Muhfu tehjas teef pahrdotas wifās leelafās Baltijas
 pilsehtās.

Pahrdodam

zukunftu

- Prima Savanna** 13 kap. f. mahrzina.
- Rafinade** — wejelās galwās 14 lihds 15 1/2 kap. f. mahrzina.
- " — pahrsahgetās " 16 kap. f. mahrzina.

No Puhres muifchas-waldes top
 zaur scho sinams darits, ka ta gipfi no la-
 batas sortes is tahs Puhre, wafarā sch. g.,
 atklatas gipfa-bedres (laufuma) pehz schah-
 dahm zenahm pahrdod:

Weenu muzu jehla gipfa, 10 pudu smagunā,
 par 1 rubl. 40. kap.

Weenu muzu smalki samalta gipfa, 9 pudu
 smagunā, par 1 rubl 65 kap. f.

Weenu 6 pehdas lubit-afī, 540 un wairaf
 pudu, par 60 rubl. f.

Weenu puš' 6 pehdas lubit-afī par 30 rub f.
 Teef ari us to atgahdinats, tā weena sorte
 no Puhres gipfa ihpafchi labi der preefch
 ahbolina-lantu mehstlofchanas; ari ir Puh-
 res gipfa laba ihpafchiba zaur pagobina-
 schanu ar premiju us scha gada Talsu is-
 stahdes atfihita.

Teef luhgts, apstelleschanas til lab us we-
 selahm, tā ari us pus afeshm gipfa pee laifa
 un zaur rakstu isdarit pee muifchas-wal-
 des Puhre pee Talscem. [177—1]

Puhre, 28. septembri 1876.

Pafawus,
mafchinu-ektu un
dezimalfwarus

pahrdod no lehgera [169]

Biegler un beedr.,

Rihgā, leelajā Pils-eelā Nē 19.

Ar rofahm, tā ari ar kahrtahm dse-
 namas

fchuhfchanas-
mafchines

preefch mahjas-bruhles, tā ari preefch
 ftrodercem, kuryneekcem, rehdinge-
 ceem pahrdod par lehtalahm zenahm [167]

Biegler un beedr.,

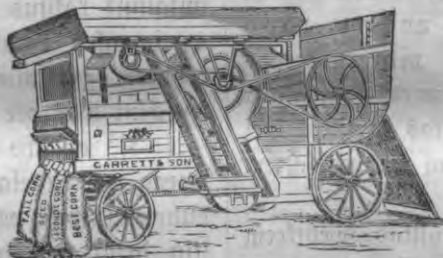
Rihgā, Pils-eelā Nē 19.

Patkules muifchas
damfa- un uhdena-
judmalas

(Lafbones kirspehlē, Zehsu aprinkē) buhs
 no 1. nowemberā sch. g. fahlot is
 deenas darbā. Tē pat war is katra laika
 balki no wifada garuma un resnuma tapt
 greefti, schindeli ehweleti un milti un put-
 raimi lehti un ahtri samalti. [184—2]

R. Garrett un Sons

fabriku eetaifijis 1778. g.

Lokomobiles,
twaitu-kuhleju judmalas,
twaitu-katlus un
guloſchas twaitu-mafchines
 wifadōs leelumōs,
platas un rinki greesdamahs
fchjamahs-mafchines,
effektu-mafchines

u. t. j. pr.

Pahrdofchanas-weeta
 pee

J. W. Grahmann,
Rihgā,

Nikolai-eelā, strehlineeku dahrsam blafus.

Kutamahs-mafchines ar twaitu-, firgu- un rofu-spehku
 dsenamas, labibas-wehtifcha-
 nas- un efektu-mafchines leelā iswehle no lehgera pahrdod [168]
Ziegler un beedr., Rihgā, Pils-eelā Nē 19.

Siteju- un stiftu-
kulamahs-mafchines

— ar rofahm un fihnahm dsenamas —
 kuras zaur sawu salifscharu ari pee mums
 tā koti berigas israhbijuschahs — ar mifihu
 lehgercem un ar dselju- waj kota-fellehm;
 wifadus Angleeschn- un Sweedru-
 arflus;
 dselju naudas- un wehtibas-pa-
 pihru fkapjus preefch pagasta wal-
 dibahm —
 pahrdod no lehgera [185]

Ziegler un beedr.,

Rihgā, leelajā Pils-eelā Nē 19.

soda- un seltera-uhdeni,
 tā tā ari

wifadas limonades

war dabut

Kahrtā Sillera

fkunstigu uhdenu fabrikā,
Zelgawā. [182—1]

Zeenijamus semtopjus, kas gribetu
 eetaifit

semkopibas- un amatneezibas
darba-weetas,

tā. judmalas preefch mitteem, stehkelehm,
 lauleem waj eljas; tā pat ari sahgu-jud-
 malas, tegetu zepkus, semes-malkas spai-
 dus, wilnas-kahrtumes, waj alus-bruhfchus
 un brandwihna bedfinatumes, darom zaur
 scho us to usmanigus, ka ziwil-inschenecris
N. Diekmann kungs, kas wairaf gabus
 ar tahdahm leetahm darbojees un tahs
 isnehginajis, peedahwajahs preefch plahnū
 sagatawofchanas, eenahfchanu- un isdo-
 schanu-aprehkinafchanas un padoma peedo-
 schanas, tahdā wihfē tas wistabaki isda-
 rams, un nem preti tahdus usdewumus
 sawā tantori

Ziegler's un beedris,

Rihgā, Pils-eelā Nē 19.

Rahpostu-galwas

no wijulabatahs sortes ir par pamafinatu
 zenu is tahpostu-dahrsja, pee **Boeyffel f.**
 fabrikas pehrfamas. [166—2]